

Věděl-li však uznávající, že uznáný dluh neexistuje a uzavřel-li přes to smlouvu uznávací, nemůže uznání odporovati, podobně jak tomu jest v tom případě, když dlužník zaplatí pohledávku, ačkoliv ví, že ji dlužen není. Avšak někteří hájí v tom směru náhled jiný: Uzná-li totiž někdo pohledávku, ač mu známo, že ji není dlužen, je tu simulace a platí § 916 o. o. z.; toto jednání na oko sluší posouditi dle zákonných předpisů, jichž by bylo užití dle povahy jednání takového.

2. Jak bylo již v odst. I. uvedeno, připouští se proti uznání dluhu odvod, že uznáný dluh je neplatným. Jinak však má za to rozh. ze dne 13. listopadu 1895 č. 12.356 časop. »Jur. Bl.« ze dne 27. září 1896 č. 39, kde vyslovena zásada, že byla-li o uznání zřízena listina tvořící plný důkaz, je vyloučen odvod, že dluh neexistuje, poněvadž uznání dluhu zakládá nový důvod právní a poněvadž zákon připouští odvod jen při zápůjčkách nebo platech listinou stvrzených, nikoliv však při uznání dluhu, jež často základ mají v různých prostředcích opravných a různých nárocích takže se nelze dále dotýkati otázky, přísluší-li věřiteli z právních důvodů v uznávací listině uvedených pohledávka a v jaké výši, zejména jde-li o více nároků, jež se celkem uznávají určitou číslicí. Z týchž důvodů je námitka, že dlužník valutu neobdržel, proti dluhopisu, jenž obsahuje uznání dluhu nerozhodnou (rozh. ze dne 1. srpna 1860 č. 8354 časop. »Ger. Halle« r. 1860 č. 41).

IV. Uznání dluhu při vydržení a promlčení.

Vydržení a promlčení se přetahuje, jestliže ten, kdo se ho chce dovolávati výslovně nebo mlčky uzná právo druhého před projitím lhůty promlčecí (§ 1497 o. o. z.); též uznání dluhu v řízení trestním přetahuje promlčení (rozh. ze dne 1. února 1878 č. 10.176 sb. 4466), rovněž uznání učiněné při zřizování inventáře v řízení pozůstalostním (rozh. ze dne 14. března 1889 č. 1891 časop. »Jur. Bl. r. 1889 č. 34), ba i uznání učiněné během smírčích vyjednávání, byť i ke smíru nedošlo (rozh. ze dne 16. prosince 1862 č. 7486 sb. 1614). Uznání promlčeného dluhu je platným, věděl-li uznávající, že se promlčení dokonalo (rozh. ze dne 5. listopadu 1868 č. 7901 sb. 3148). Ovšem je však sporno, zdali uznání promlčeného dluhu je i tehda platným, nevěděl-li uznávající, že dluh jest promlčen; avšak se zřetelem na předpis § 1432 o. o. z. lze též asi sotva takovému uznání s výsledkem odporovati.

Uznání pohledávky viz Uznání dluhu.

Užívání viz Služebnost užívání.

Vada v léčení (dle soudního lékařství).

I. Pojem.

Lékař dopouští se trestné vady v léčení, jestliže mohl svobodně použiti vědomostí a schopností svých a přece ublížil nemocnému jím ošetřovanému nebo dokonce přivodil smrt jeho tím, že jednal neb opomenul něco proti všeobecně uznaným zásadám léčebním, jakkoli rozpoznal případ nemoci správně (čili učinil správnou diagnosu) nebo případ ten mohl rozpoznati máje obyčejné jen vědomosti a zručnost a tak moha vady v léčení se vystříhati (ku př. neštovice). Jest ovšem na snadě, že i zruční lékaři delší dobu působící v místech od universitních měst vzdálenějších nemohou začasté sledovati stejnoměrně pokrok v oboru lékařské vědy se jevící; to platí jmenovitě o technickém provádění nového vyšetřování nemocí, nového způsobu léčení a operací. Nemůžeť každý praktický lékař

z důvodů hmotných prodlévati občas na klinikách a jiných učelištích lékařských za účelem doplnění vědomostí svých. Než i lékař stojící na výši vědy své ocitne se druhdy v praxi své v situaci nanejvýš choulostivé a obtížně nemaje v konkrétním případě všeliké prostředky po ruku. Nelze se tudíž diviti, že ostatně i lékaři jinak na slovo vzatí tu a tam dopustí se omylu nebo poklesku v léčení.

II. Trestní ustanovení.

§ 358 vš. tr. zákona hrozí lékaři trestem jen pro ten případ, že zanedbá nemocného, jehož léčení na se vzal, ke skutečné ujmě na jeho zdraví. Než úřední řízení zavést se má i tu, když osoba k službě zdravotní povoláná zdráhá se mimo případ prokázané (absolutní) nemožnosti — nemocnému poskytnouti potřebné pomoci a službu svou prokázati všude tam, kde toho nutnost vyžaduje (dv. dek. ze dne 24. června 1832). Trestně má být ovšem stíhán lékař každý, jenž vědomě ublíží zdraví člověka nebo dokonce jej o život připraví; jiná jest otázka, pokud má být trestán lékař vykonávající úřad svůj svědomitě (bona fide), ale dopustí se při tom vady v léčení, takže z toho vzejdou těžké následky. Spravedlnost toho žádá, aby potrestán byl lékař za poškození zdraví, jež nedbalostí jeho způsobeno bylo, zejména z toho důvodu, že opomenul pozornosti jeho povoláním podmíněné. Prve však, než se na takového lékaře podá obžaloba, dlužno bedlivě uvážiti veškerý okolnosti svědčící proti němu i ve prospěch jeho, případ ten nesluší uváděti na veřejnost, ježto dle zkušenosti může býti lékař snadno veřejným míněním odsouzen a zničen, takže i v případě prokázané neviny jeho nesnadno vrácena mu bývá obecnstvem důvěra dřívější a pravidlem snad oprávněná. Hlavně bývá to použití bezúčelného prostředku léčebného nebo vadný výkon tohoto prostředku (radikálně působícího), na čemž se zakládá podobná obžaloba; zřídka bývá to opomenutí nutného prostředku nebo řízení léčivého. § 356 vš. zák. trest. prohlašuje, že lékař, který se dopustil při léčení nějakého pacienta vady z očividné nevědomosti, dopouští se — nejde-li tu o těžké ublížení na těle nebo dokonce i o smrt — přečinu a zapoví se mu praxe lékařská na tak dlouho, dokud neprokáže novou zkouškou, že dohonil nedostatek svých vědomostí (zkouška tato může se ostatně obmeziti jen na jeden předmět). Ustanovení toto má dle toho platnost jen tehdy, když byla nevědomost hrubá a když vada učiněná v zápětí měla těžké tělesné ublížení nebo smrt. Vina toho z části způsobena jest tím, že posluchači lékařství nemusí studovati veškerý předměty, jež musí dle okolností znáti později ve svém praktickém působení, ba ani zhusta nežádá se na nich, aby aspoň osvojili si základní pojmy předmětů takových. V tom směru vykazuje nyní platný řád pro studia lékařská v Rakousku citelný nedostatek.

III. Žádoucím jest, aby v případě nastalé vady v léčení především lékařské fakultě ponecháno bylo rozhodnutí a dobrozdání podati, zda a pokud vada v léčení se stala. Při tom zase zkoumati jest, pokud jde tu o nedbalost, pokud se týká, o nevědomost obžalovaného a tu ovšem objeví se v nejednom případě značné potíže co do pojímání těchto pojmů. Lze-li omluviti omyl nerozpoznáním konkrétního případu, pak i činnost z toho vzešlá dá se omluviti, ač-li při výkonu samém nestala se vada hrubá. Má-li se lékaři přičítati nedbalost, musí tu býti vada spáchaná proti všeobecným pravidlům léčení, pak dlužno podati i důkaz, že případ

rozpoznán byl správně, ale nesprávně, vadně léčen nebo že léčilo se na základě vadné diagnózy, která však byla by se musila napravit bez přímé nevědomosti. Při důkazu, že povstala z nedbalosti určitá škoda, nedá se druhdy stanoviti, na kolik dlužno výsledek klásti na vrub případného léčení vadného, takže tu znalci musí si počínati se vši opatrností. Zejména tu běží o důkaz souvislosti mezi porušením zdraví (nebo smrtí) a mezi léčením, či-li o to, zda příčinou určitého výsledku byl jedině způsob léčení a zdali by jiným způsobem léčení nemocný byl se vyléčil a zda mohl se uzdraviti, kdyby tohoto způsobu léčení nebylo se použito nebo za jiných příznivých okolností. Při vyřízení takovýchto otázek nezbytno předložit podrobnou zprávu obviněného lékaře a případně i jiných lékařů, kteří později snad zavoláni byli (k nemocnému). Konečně nesluší se zřetele spouštěti, zdali obviněný lékař byl s to, aby volně užiti mohl v konkrétním případě svých vědomostí a zručnosti.

K případům nedbalosti přivoděné opomenutím nutného způsobu léčení počítati dlužno mezi jiným zejména opomenutí antiseptických obvazů, jež přikládati se mají při léčení ran nebo při výkonu operací; tyto obvazy uznány byly na základě zkušenosti za nutné opatření se všeobecného lékařského hlediska.

Vada v léčení nastává i tu, když způsobena otrava následkem hrubé nevědomosti (t. j. neznalostí léku a tím předepsáním více než maximální dávky jedu).

Vadium.

I. Pojem.

Vadium rozumí se dle rakouského práva obnos, který podavatel při počátku nucené dražby nemovitosti neb ofertního a licitačního řízení o prodeji nebo dodávkách eráru v hotových penězích nebo cenných papírech složil nebo má složit k pojištění závazků od něho jako případného vydražitele převzatých. Vadium má původ ve starém germánském právu, kdež slulo *Wedde* (gótsky *vadi*, latinisováno *vadium*) a bylo trestní zárukou, jež propadla, jestliže určitý závazek nebyl splněn (*Canstein Lehrbuch des Oest. C. P. R. sv. II., str. 685, Briegleb, Vermischte Abhandlungen str. 22, Meibom, Pfandrecht, str. 25*). V germánském procesu hrálo velikou úlohu, dnes však vyskytá se toliko v licitačních a ofertních podmínkách, dle nichž podavatelé (kupující, prodávající, dodavatelé) jsou povinni pro případ nesplnění podmínek složit vadium. (*Canstein, str. 442 sv. I.*)

Dle rakouského práva má vadium právní povahu závdavku ve smyslu § 908 o. o. z., poněvadž se skládá předem, prve než trhová smlouva příklepem resp. smlouva trhová nebo dodavací úředním schválením byla uzavřena, tedy dříve než vzešel právní závazek zaplatiti trhovou cenu resp. odevzdati předměty, kteréž byly odevzdány nebo mají býti dodány; skládá se tudíž na znamení, že smlouva byla uzavřena a má sloužiti k pojištění závazků vydražitelem resp. oferentem převzatých a, nebyly-li splněny podmínky dražební neb ofertní, propadá konečně ve prospěch prodáváče (exekuta a hypotekárních věřitelů) resp. kupce (eráru). Oba druhy vadia mají tudíž všechny známky závdavku dle § 908 o. o. z. Touto právní povahou závdavku liší se vadium od kauce, kteráž není jako vadium zárukou trestní, nýbrž toliko prostředkem sloužícím k tomu, aby pojištěno bylo zachování právního poměru a obnovení porušeného práva (srv. čl. Kauce) a kteráž má právní povahu zástavy za případné